

14. Эсхил, Софокл, Еврипид. Трагедии. / Пер. Д. Мережковского, вступ. ст. и примеч. А. В. Успенской. – М.: Ломоносовъ, 2009. – 474 с.

15. Walter Eder. Roscius : Der Kleine Pauly / Eder Walter. – Stuttgart, – 1972, – Sp. 1458.

THE GENESIS PROBLEM OF ACTOR'S PROFESSIONAL COMMUNICATION SKILLS FORMATION

STADNICHENKO N.V., senior lecturer, postgraduate

The article deals with formation of actor's professional communication skills in the process of theatrical art development under the influence of social conditions and needs. It also justifies interdependence of the quality level of actor's professional communication skills formation as well as theatrical art development and the degree of public interest. The theatrical art development is one of the ways for establishing relationships in society and a method of ideological influence.

Theatrical art, creativity, actor, professional communication, verbal and nonverbal means of communication, performance, actor's skills, drama, genre.

УДК 377.147-057.87:502/504:613/614

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ САНІТАРНО – ГІГІЄНИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРОЕКОЛОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ.

**СУК А. М., аспірантка кафедри методики навчання та управління навчальними закладами
Національного університету біоресурсів і природокористування України, м.Київ**

У статті розкрито сутність педагогічних умов формування санітарно-гігієнічної культури майбутніх фахівців агро-екологічної галузі.

© А. М. Сук, 2015

Санітарно-гігієнічна культура, майбутні фахівці агроекологічної галузі, педагогічні умови.

В статті раскрыта суть формування санітарно-гігієнічної культури майбутніх фахівців агроекологічної сфери.

Санітарно-гігієнічная культура, будучі спеціалісты агроекологіческой сфери, педагогіческие условия.

Постановка проблеми. Збереження здоров'я молоді, формування у них світогляду спрямованого на оволодіння навичками здорового способу життя та безпечної поведінки, а також створення умов для гармонійного розвитку душі і тіла є актуальною проблемою сьогодення. У сучасному суспільстві здоров'я розглядається як найважливіший критерій реалізації творчого потенціалу людини в професійній діяльності. Несприятлива демографічна ситуація, зростання смертності і скорочення тривалості життя населення України висувають в розряд національних пріоритетів заходи щодо зміцнення і охорони здоров'я людини і перш за все молоді. Збереження та зміцнення здоров'я молоді визначаються пріоритетними завданнями соціальної політики нашої держави, стратегічні цілі якої визначені Конституцією України, законами України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", "Про позашкільну освіту", Державною національною програмою "Освіта" (Україна XXI століття), Національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року та іншими документами. Особлива увага до студентської молоді пояснюється тим, що студенти є авангардним загоном молоді. Студенти – це соціальна верства населення, яку можна віднести до групи підвищеного ризику, оскільки новий устрій життя найчастіше негативно позначається на стані здоров'я.

Актуальність проблеми пов'язана з тим, що ученими наголошується слабка мотивації студентів до ведення здорового способу життя, недостатньо активне впровадження сучасних технологій в навчально-виховний процес установ освіти, направлених на збереження і зміцнення здоров'я студентів, формування їх усвідомленої потреби в здоровому способі життя.

Аналіз наукових досліджень в області формування культури здоров'я свідчить, що багато аспектів цього процесу ви-

вчено недостатньо. Так, наприклад, відсутній єдиний підхід до діагностики рівня сформованості даного виду культури у студентів. На філософському рівні феномен здоров'я людини розглянутий в роботах Е. М. Кудрявцева, Ю. П. Лісичина, Л. П. Сущенко; медико-біологічний рівень відбитий в дослідженнях Н. Мамосова, В. І. Войтенко, З. М. Шкиряк-Ніжник; соціально-педагогічний представлений в роботах В. П. Петленко, Р. І. Царегородцева, Д. А. Ізуткіна, Л. Г. Матроса та ін.

Суть поняття “педагогічні умови” розглядається у працях багатьох учених, а саме: Ю. Бабанського, В. Загвязинського, І. Лернера, В. Максимова, Ю. Сокольникова та ін. Так, Ю. Бабанський під педагогічними умовами розуміє обставини, за яких компоненти навчального процесу (навчальний предмет, викладання і навчання) представлені у взаємодії та дають можливість викладачеві плідно викладати і керувати навчальним процесом, а учню – успішно вчитися [1, с. 125]. І. Лернер визначає педагогічні умови як чинники, що забезпечують успішне навчання [4, с. 76]. В. Максимов розглядає дане поняття як сукупність об'єктивних і суб'єктивних чинників, необхідних для забезпечення ефективного функціонування всіх компонентів освітньої системи, залежної від цілей, завдань, змісту, форм і методів цієї системи [5, с. 115].

Отже, педагогічні умови – це цілеспрямовано створені обставини у тісній взаємодії педагогічних, психологічних і соціально-економічних чинників (відносин, засобів тощо), що дозволяють педагогові ефективно здійснювати виховну або навчальну роботу. До педагогічних умов відносять ті, що створюються в освітньому просторі. Реалізація педагогічних умов забезпечує найефективніше протікання педагогічних процесів.

Мета даної статті – визначити змістові та функціональні характеристики педагогічних умов санітарно-гігієнічного виховання майбутніх фахівців агроекологічної галузі.

Виклад основного матеріалу. Під педагогічними умовами санітарно-гігієнічного виховання ми розуміємо сукупність усіх необхідних, обов'язкових чинників, що забезпечують досягнення мети – формування санітарно-гігієнічної культури студентів агробіологічного коледжу. Педагогічні умови здоров'язберігаючого виховання залежать від зовнішніх (організаційних, соціально-економічних) і внутрішніх (змістових, особистісних) чинників. При його організації необхідно враховувати рівень сформованості санітарно-гігієнічних знань, умінь, поведінки та ціннісних орієн-

тацій студентів. Виділено детермінаційні чинники, від яких істотно залежить поведінка особистості у здоров'язберігаючому вимірі, а саме: когнітивний, ціннісно-смысловий, емоційно-вольовий, мотиваційний, соціальний [3].

Структура гігієнічної вихованості студентів включає когнітивний (санітарно-гігієнічні знання), мотиваційно-оцінний (ставлення до свого здоров'я) та діяльнісний (поведінкова позиція) компоненти.

Вся система виховної роботи продиктована необхідністю забезпечення належного рівня професійної (зокрема санітарно-гігієнічної) компетентності. Все це спрямоване на послідовний взаємопов'язаний педагогічний процес гігієнічного навчання, виховання та розвитку студентів, що забезпечує розвиток широти кругозору, підвищення активності, вдосконалення якостей і здоров'язберігаючої поведінки майбутніх фахівців.

Проте, беручи до уваги той факт, що предметом "Гігієна" загалом обмежується перелік дисциплін базисного навчального плану, виникають питання: "Яким чином студенти повинні одержувати необхідні знання здоров'язберігаючого характеру?", "Як створити умови, за яких ці знання перетворюються у переконання й активну позицію зберегти своє здоров'я?". Адже лише наявність певного рівня здоров'язберігаючої компетентності, яка є результатом процесу санітарно-гігієнічного виховання, створює реальні умови для перетворення механічного, неусвідомленого виконання розпоряджень санітарно-гігієнічних норм у свідоме дотримання вимог збереження здоров'я.

Аналіз навчальних планів і програм підтверджує необхідність координації навчальних дисциплін і програмного матеріалу з урахуванням специфіки санітарно-гігієнічної виховання студентів агроекологічних напрямів підготовки.

Процес формування санітарно-гігієнічної культури майбутніх фахівців агроекологічної галузі пов'язаний, перш за все, з формуванням теоретичних основ санітарно-гігієнічних знань. Основи гігієнічних знань, здобуті в процесі вивчення агроекологічних дисциплін, узагальнюються і поглиблюються спеціальними курсами, які доповнюють основні предмети професійного циклу.

Визнаючи правомірність даних положень, ми доходимо висновку, що необхідним є комплекс педагогічних умов гігієнічного виховання, який спрямований на послідовний комунікативний, когнітивний і здоров'язберігаючий розвиток майбутніх фахівців

агроекологічної галузі й реалізується у процесі мотивованої, соціально-розвиваючої, навчально-пізнавальної діяльності.

Перша умова: вдосконалення змісту навчання майбутніх фахівців агроекологічної галузі теоретичним основам санітарно-гігієнічної культури має відбуватися шляхом упровадження спеціально організованих інтегрованих курсів здоров'язберігаючого характеру, що забезпечує розширення діапазону санітарно-гігієнічних знань. Реалізація цієї умови відбувається шляхом структурування змісту і систематизації санітарно-гігієнічних знань студентів. Знання, що регулюють здоров'язберігаючу поведінку, складають єдину систему, яка базується на чіткому інтегрованому взаємозв'язку між складовими цієї структури і сприяє формуванню соціально-здоров'язберігаючої обізнаності.

Інтеграція санітарно-гігієнічних знань передбачає перетворення традиційного змісту освіти збереження здоров'я у структурну цілісність сукупності теоретичних надбань, знань про способи діяльності, знань, які регулюють здоров'язберігаючу поведінку, що реалізуються через технологічне забезпечення засвоєння інтегрованих умінь і навичок у ситуаціях, максимально наближених до професійних.

Саме суспільна практика вимагає шукати шляхи ефективної педагогічної здоров'язберігаючої діяльності, спрямовуючи навчально-виховний процес до чіткого структурування, визначення його змісту і цілей, наукового обґрунтування відбору і структурування змісту санітарно-гігієнічної освіти й удосконалення форм її організації [2, с. 315].

Одним із найважливіших завдань реалізації інтегрованого підходу до структурування гігієнічних знань є включення їх у цілісну систему знань, умінь і навичок. Однак було б неправильно зводити виховання у студентів санітарно-гігієнічної культури виключно до викладання основ гігієни.

Обов'язковий елемент здоров'язберігаючого виховання – це демонстрація майбутнім фахівцям прикладів неухильного дотримання санітарно-гігієнічних вимог у професійній діяльності. Таким чином, освоєння студентами системних, структурованих, професійно спрямованих санітарно-гігієнічних знань є основою їх здоров'язберігаючого виховання. Разом із тим, виховання санітарно-гігієнічної культури повинно складатися таким чином, щоб центр ваги переносився не на заучування санітарно-гігієнічних вимог, а на їх застосування у навчальній, трудовій, сімейно-побутовій, громадській діяльності.

Когнітивна складова виховання здоров'язбереження є, в першу чергу, сукупністю санітарно-гігієнічних знань, принципів, ідей, теорій, концепцій, які відображають теоретичне (наукове) осмислення суб'єктами санітарно-гігієнічного культурного розвитку, здоров'язберігачих режимів, механізму та процесу регулювання культурно-суспільних відносин. Результатом є санітарно-гігієнічна освіченість, яка є інтеграцією професійно спрямованих гігієнічних знань, умінь і цінностей. Це інтелектуальний зріз здоров'язберігачого виховання майбутнього фахівця.

Виховання санітарно-гігієнічної культури студентів забезпечує пізнавальний (раціональний) рівень санітарно-гігієнічних знань і відображає морально-етичну природу збереження здоров'я. Тому перша умова враховує, що здоров'язберігаюче виховання впливає на когнітивну (пізнавальну) сферу особистості, та стосується змісту виховання санітарно-гігієнічної культури.

Друга умова: активізація позанавчальної виховної роботи зі студентами шляхом організації навчальним закладом виховних справ. Їх мета – розвиток у майбутніх фахівців ціннісного ставлення до свого здоров'я, санітарно-гігієнічної відповідальності, мотивів і потреб до самовдосконалення. Увага студентів повинна акцентуватися на тому, що здоров'язберігачі норми втілюють основні соціальні цінності, базуються на принципах моралі. Виховна робота зі збереження здоров'я повинна бути спрямована на перетворення санітарно-гігієнічних знань студентів у їх норму поведінки, особисті переконання, життєву позицію.

Емоційне “переживання” отриманої інформації – неодмінний компонент процесу внутрішнього, суб'єктивного прийняття гігієнічних знань студентом, перетворення її у внутрішні стимули відповідної діяльності, у переконання. Знання, таким чином, повинні “хвилювати” особистість, не бути для неї нейтральними. Вони повинні дійти до розуму і серця кожної молодої людини, трансформуватися у внутрішній світ особистості, тобто стати значущими. Проте в теорії та практиці виховання санітарно-гігієнічної культури, як і в процесі навчання в цілому, спостерігається недооцінка розвитку емоційної сфери, ролі емоційних елементів свідомості збереження здоров'я особи, хоч і відомо, що емоції органічно включені у структуру свідомості. Автоматичне засвоєння санітарно-гігієнічного матеріалу породжує байдуже, індеферентне ставлення до нього, перешкоджає практичному застосуванню здобутих знань.

Пізнати – ще не означає оцінити і, тим більше, не означає оцінити правильно. Здоров'язберігаючі ідеї повинні стати особистими цінностями кожного студента, його переконаннями. У протилежному випадку не буде досягнуте усвідомлене сприйняття збереження здоров'я як регулятора поведінки.

Третя умова: використання ефективних методів професійно-практичної підготовки, спрямованих на здобуття досвіду вирішення виробничих проблем, санітарно-гігієнічного аналізу ситуацій, здоров'язберігаючої поведінки тощо.

Здоров'язберігаюча поведінка особистості має своїми визначальними критеріями так звані норми соціальної відповідальності. У процесі соціалізації люди засвоюють вказані санітарно-гігієнічні норми та починають поводитися відповідно до них.

Висновки. Під педагогічними умовами санітарно-гігієнічного виховання майбутніх фахівців агроекологічної галузі розуміється комплекс взаємодіючих чинників впливу на розвиток здоров'язберігаючої вихованості студентів у процесі професійної підготовки. Розглянувши змістові та функціональні характеристики виділених педагогічних умов, ми прийшли до висновку, що комплекс даних умов сприяє розвитку санітарно-гігієнічної культури студентів. Розроблений комплекс педагогічних умов є невід'ємним компонентом концептуальної моделі розвитку санітарно-гігієнічної культури, оскільки система не може бути створена й існувати в іншому вигляді, ніж у комплексі з вказаними педагогічними умовами.

Таким чином, найефективнішими умовами формування компетентності основ здоров'язбереження санітарно-гігієнічної культури студентів є: вдосконалення змісту навчання майбутніх фахівців агроекологічної галузі теоретичними основами шляхом упровадження спеціально організованих інтегрованих курсів здоров'язберігаючого характеру, що забезпечує розширення діапазону санітарно-гігієнічних знань; активізація позанавчальної виховної роботи зі студентами, зміст якої впливає на формування здоров'язберігаючих переконань особистості, що виражається в позитивному ставленні до свого здоров'я, збагачує їх досвід за умови активної участі у виховних справах здоров'язберігаючого характеру; використання ефективних методів практичної підготовки, спрямованих на здобуття досвіду вирішення виробничих проблем, санітарно-гігієнічного аналізу ситуацій, здоров'язберігаючої поведінки тощо. Результати проведено-

го дослідження позначили проблеми, що вимагають подальшої розробки: роль колективу навчального закладу у санітарно-гігієнічному вихованні студентів; діяльність і взаємодія соціальних інститутів щодо формування компетентності основ здоров'язбереження санітарно-гігієнічної культури майбутніх фахівців; обґрунтування професійно спрямованого спецкурсу зі збереження здоров'я в системі підготовки майбутніх фахівців агроєкологічної галузі.

Література

1. Бабанский Ю. К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса / Ю. К. Бабанский. — М. : Просвещение, 1982. — 192 с.
2. Нові проблеми медичного забезпечення дітей та підлітків / М. М. Коренєв // Матеріали науково-практичної конференції «Актуальні проблеми організації медичного забезпечення дітей та підлітків». — Х., 2002. — С. 20-25
3. Складові моніторингу функціонування системи охорони здоров'я за даними вітчизняної та зарубіжної літератури / Москалець Г. М., Якуторич Н. В., Смірнова Т. М., Аксенов В. І., // Досвід виконання міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації» на 2002-2011 роки. — К., 2006 р.
4. Лернер И. Я. Процесс обучения и его закономерности / И. Я. Лернер. — М. : Знание, 1980. — 96 с.
5. Максимов В. Г. Технология формирования профессионально-творческой личности учителя / В. Г. Максимов. — Чебоксары : ЧГПИ, 1996. — 227 с.
6. Сокольников Ю. П. Теория и логика педагогической деятельности / Ю. П. Сокольников. — Москва ; Белгород : Изд-во БГУ, 2000. — 150 с.

REFERENCES

1. Babanskii Y.K. optimization educativae processus / Y.K. Babanskii - M. : Education , 1982. - 192 p.
2. Novas expedire quaestiones medicinae subsidium pueri et adulescentes / M.M. Korenev // Proceedings coadunationi "Actual quaestiones medicinae subsidium pueri et adulescentes . " - H., 2002. - 20-25 P.
3. Composito vigilantia muneris functione salutem ratio secundum domesticis et externis Literature / Moskalets G.M., Yakutorych N.V., Smirnova T.M., Akssonov V.I., // experientia in interdisciplinaris comprehensive program " Salus gens" for 2002-2011. - K., 2006 .
4. I.Y. Lerner cognita processus eiusque legibus peculiari / I.Y. Lerner - M. : Knowledge , 1980. - 96 p.
5. Maksimov V.G. technology formatione de creatrix persona doctori /

V.G. Maximov . - Cheboksary, 1996. – 227 p.

6. Sokolnikov et aliorum in logica , Y.P. Theoria of actionem paedagogicam moderantur / YP Sokolnikov .- Moskov, Belgorod : Publishing domus , 2000. - 150 p.

PEDAGOGICAL TERMS FORMING SANITARY – HYGIENICAL CULTURE of FUTURE SPECIALISTS of AGROEKOLOGICHNOY INDUSTRY

SUK A., postgraduate of the department of teaching methods and management schools of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kiev

Essence of forming of sanitary-hygenic culture of future specialists of agroekologicheskoy sphere is exposed in the article.

Sanitary-hygenic culture, future specialists of agroekologicheskoy sphere, pedagogical terms.

УДК 378.6:656.2.071.1:005.3(043.3/5)

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПАРАДИГМЫ ФОРМИРОВАНИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

СУЩЕНКО Р. В. , кандидат наук по государственному управлению, доцент

*Истинный показатель цивилизации – не уровень богатства и образования, не величина городов, не изобилие урожая, а облик человека, воспитываемого страной
Р.Эмерсон*

В статті розкрито педагогічні парадигми й концептуальні підходи до формування управлінської культури інженера залізничного транспорту у вищих навчальних закладах з урахування тенденцій розвитку національної системи професійної освіти в Україні інженерних кадрів, її модернізації на основі пріоритету креативної педагогічної діяльності професорсько-

© Р. В. Сущенко, 2015